

Filmclubs op de ISK

HANDREIKING VOOR ACTIEVE CULTUURPARTICIPATIE
VIA FILM IN HET NIEUWKOMERSONDERWIJS

Aanleiding

In samenwerking met vier Internationale Schakelklassen (ISK) voerde Common Frames in de periode van 2021 tot 2024 het project ISK Filmt uit. Met ISK Filmt wilden de samenwerkingspartijen onderzoeken op welke wijze film ingezet kan worden in de breedte van het nieuwkomersonderwijs. Common Frames heeft samen met lokale filmdocenten en ISK-docenten op ISK's in Groningen, Laren, Leiden en Utrecht verschillende structuren onderzocht, met als doel de actieve cultuurparticipatie van leerlingen te vergroten én talent te ontwikkelen. In de film workshops van Common Frames komen leerlingen in aanraking met film. Met een Filmclub wilden de school en Common Frames een plek bieden waarin leerlingen ook na de film workshops films konden blijven maken. Op alle scholen werden Filmclubs gecreëerd en werd in de praktijk onderzocht hoe dit het beste werkt. Het project ISK Filmt is mede mogelijk gemaakt door het Fonds voor Cultuurparticipatie.

Wat is een Filmclub?

Een Filmclub is een plek waar leerlingen na schooltijd (op school) heen kunnen om aan de slag te gaan met film. Het doel van de Filmclub is ISK-leerlingen in hun vrije tijd actiever deel te laten nemen aan cultuur, in dit geval door aan de slag te gaan met film. Ook is het een plek om film ambities verder te voeden en kan het een opstap zijn naar verdere talentontwikkelings-trajecten, zoals het Talent Team van Common Frames.

In het onderzoek is er geëxperimenteerd met wekelijkse filmuren, waar leerlingen zich voor aan konden melden. Leerlingen gingen voor een bepaalde periode één middag per week onder begeleiding van een professionele filmmaker aan de slag met het maken van hun eigen films.

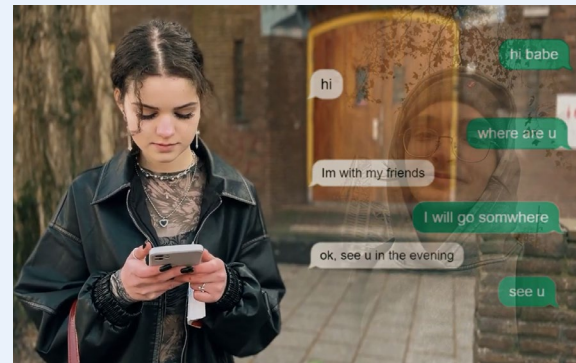
De Filmclub biedt ruimte voor verhalen van leerlingen én zelfexpressie. Via de Filmclub kan er door het flexibele karakter en de kleinschaligheid van de groep op maat begeleiding geboden worden. Het doel van de lessen is om de leerlingen te motiveren door hen in te laten zien waartoe zij in staat zijn.

Video's die bij de Filmclub zijn gemaakt

▶ **Mystery Note** ISK Groningen

Filmstill uit *Mystery Note*

▶ **Beautiful Life** ISK Groningen

Filmstill uit *Beautiful Life*

“Erdem heeft een bijzonder talent in montage, cameravoering en film. Hij is super gemotiveerd.”

- **Filmcoach ISK Groningen**
over een deelnemer van de Filmclub

Drempels wegnemen voor cultuurdeelname

Uit het onderzoek blijkt dat jongeren die net in Nederland zijn niet actief deelnemen aan georganiseerde cultuur in hun vrije tijd. Met de Filmclub wordt de kans om dit (weer) te gaan doen vergroot. Dit komt doordat er verschillende drempels worden verkleind. De Filmclubs vinden plaats op school en leerlingen hoeven dus niet naar een onbekende locatie. Dit maakt de fysieke drempel zo klein mogelijk. Daarnaast worden de activiteiten gratis aangeboden en

wordt de apparatuur aangereikt door de school, waardoor financiële drempels ook worden weggehaald. Ook kunnen de werving en activiteiten aansluiten op het Nederlandse taalniveau van de leerlingen. De inhoud van de Filmclub wordt gekenmerkt door een laagdrempelige instap. Iedere gemotiveerde leerling is welkom, mét of zonder voorkennis van film of de Nederlandse taal.

“In Afghanistan maakte ik foto's, maar hier in Nederland nog niet.”

- **Leerling van de Filmclub ISK Groningen**

“Ik kan mezelf hier uitlaten. Ik kan acteren, even iemand anders zijn die ik niet ben.”

- **Leerling uit Filmclub**
Da Vinci City College ISK Leiden

Waarom een Filmclub op de ISK?

De Filmclub kan op verschillende manieren een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de ISK-leerling:

- ✓ De Filmclub biedt de leerlingen de mogelijkheid een eigen film te maken en daarmee creatieve vaardigheden te ontwikkelen. Het is een plek om talenten te ontwikkelen en zich te oriënteren.
- ✓ De Filmclub biedt de leerlingen een plek om samen met vrienden aan een project te werken en samen plezier te maken.
- ✓ De Filmclub draagt bij aan positieve gevoelens, zoals gevoelens van blijdschap, creativiteit, zelfvertrouwen en verbinding.
- ✓ De Filmclub brengt de leerling in contact met geïnteresseerde mede-leerlingen, een professionele lokale filmmaker en een organisatie als Common Frames, waardoor het creatieve netwerk van de leerling wordt vergroot.

Aanbevelingen & knelpunten

Na vier jaar onderzoek in samenwerking met met filmdocenten, ISK-docenten en jongeren kunnen er zowel aanbevelingen gedaan worden als de knelpunten worden benoemd die kunnen ontstaan bij het organiseren van een Filmclub.

Aanbevelingen

- ✓ Betrek een **externe filmdocent**. Hoewel er binnen het onderzoek eerst gestreefd is ISK-docenten op te leiden als dragers van de Filmclub, bleek dit in de praktijk niet haalbaar. Om de Filmclub te laten slagen is het namelijk nodig dat de docent het zowel vakinhoudelijk als organisatorisch kan dragen. Gedurende het onderzoek kwam naar boven dat veel ISK-docenten, ondanks enthousiasme, hier vaak geen ruimte voor hebben. Het betrekken van een externe filmdocent biedt ruimte en is tegelijkertijd inspirerend voor de leerlingen. Het maakt de ervaring specialer.
- ✓ Ondanks het draaien van de Filmclub door een externe docent, is het wel van belang dat er ook een **betrokken ISK-docent** is. Deze kent de leerlingen en ziet hen dagelijks. De ISK-docent kan in de werving een belangrijke rol spelen en gedurende de week leerlingen activeren, zodat de betrokkenheid vergroot wordt. Een activerende, betrokken ISK-docent kan een verbindende spil binnen de Filmclub zijn.
- ✓ **Goed contact tussen de filmdocent en de ISK-docent** is belangrijk om o.a. de plannings en wijzigingen hierin goed af te stemmen.
- ✓ Een tussenpartij zoals Common Frames is waardevol, voor zowel expertise als het bewaken van de uitvoer van het project. Door de **uitwisseling van expertise** hoeft niet iedereen het wiel opnieuw uit te vinden. Een gezamenlijke ambitie, flexibiliteit, een heldere rolverdeling en het begrijpen van elkaars werkpraktijk is hierbij belangrijk.
- ✓ Creëer tijdens de bijeenkomsten **ruimte voor initiatief** voor de leerling wanneer deze dit wil pakken, maar biedt leerlingen ook wat aan. **Structuur en kaders** zijn belangrijk, anders worden de mogelijkheden te groot en kunnen leerlingen afhaken.
- ✓ Besteed aandacht aan het **groepsklimaat** tijdens de Filmclub. Het kan zijn dat leerlingen elkaar nog niet kennen, omdat de Filmclub vaak voor verschillende klassen toegankelijk is.
- ✓ **Werk in blokken** waar leerlingen zich voor aan kunnen melden. Dit is overzichtelijk en behapbaar voor de leerling. Pas de tijden van de lessen aan, aan de activiteit. Maak de lessen langer op de middagen dat er filmopnamen gemaakt worden.
- ✓ **Maak duidelijke afspraken** met leerlingen en communiceer de structuur en verwachtingen. Werk met een aanmeldformulier en een whatsappgroep. Biedt structuur aan in de activiteiten.
- ✓ Werk met **professionele film- en montage apparatuur**. Dit enthousiasmeert leerlingen. Daarnaast biedt het hen de mogelijkheid zich professioneel te ontwikkelen en verbetert het de kwaliteit van eindproducten. Heb je vragen hierover? Vraag Common Frames om advies.
- ✓ Sluit aan bij **al bestaande naschoolse structuren** op school.

Knelpunten

- ✗ **Verschillen in leeftijd, ambitie en voorkennis** kunnen een knelpunt zijn binnen een groep. Het kan leerlingen motiveren, maar ook demotiveren als dit te ver uit elkaar ligt.
- ✗ Film maken doe je samen. Een film maken vereist daarom niet enkel **commitment** van één leerling, maar van een hele groep leerlingen. Er moet een gezamenlijke verantwoordelijkheid gecreëerd worden, wat soms lastig kan zijn met verschillende prioriteiten, motivaties en persoonlijke omstandigheden van leerlingen.
- ✗ De mate waarin er een **naschoolse cultuur** hangt verschilt per school. Op sommige scholen blijven leerlingen graag hangen, op andere scholen heerst deze cultuur minder. Op scholen waar deze cultuur heerst, krijgt de Filmclub makkelijker voet aan de grond dan op scholen waar dit minder is.
- ✗ Soms weten leerlingen niet precies wat film maken inhoudt. Een **oriëntatiefase** zou voor deze leerlingen helpend zijn.

Inspiratie

Hierboven is één vorm van een Filmclub uiteengezet, maar in het onderzoek zijn ook andere vormen van Filmclubs en mogelijkheden om leerlingen actief met film aan de slag te laten gaan naar boven gekomen. Op deze pagina zetten we andere mogelijkheden uiteen:

ANDERE FILM (KIJK)CLUBS

De MSA Filmacademie is open voor alle leerlingen van de Montessori Scholengemeenschap in Amsterdam. Leerlingen werken na school twee uur per week aan een eigen speelfilm, waarbij leerlingen een specialisatie kiezen die bij hen past: scenario schrijven, camera, regie, productie, productie design of acteren. Soms komt er een professional langs om te vertellen over hun beroep en te coachen bij de film.

MSA Filmacademie

Je kunt er ook voor kiezen om een club in te richten omtrent film kijken. Zo is er de Cinetek Filmnacht op het Christelijk Gymnasium in Utrecht, waarbij leerlingen een eigen filmfestival organiseren.

In deze lijn is er ook de Filmclub op het Amadeus Lyceum in Vleuten, waarbij leerlingen in hun vrije blokkur deel kunnen nemen aan een lessenreeks van drie lessen waarin ze een film kijken en bespreken aan de hand van zelfgekozen thema's.

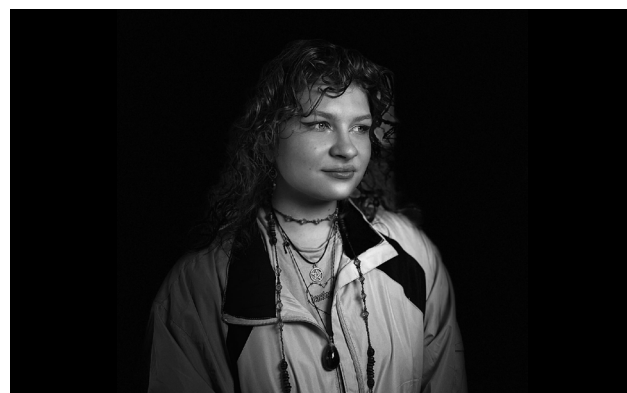

Cinetek Filmnacht

FILMVAK

Gedurende het onderzoek, werd er op ISK Het Gooi in Naarden geconcludeerd dat een naschoolse structuur niet bij de school past. Omdat de school in de kracht van het werken met film geloofd, heeft de school ervoor gekozen het vak Film binnen de school in te richten. Er is een vaste filmdocent aangenomen die aan verschillende klassen een blokkur het vak Film onderwijst. Een andere suggestie is om film onderdeel te maken van het vak Creatieve Vorming of Drama en/of dit als blok aan te bieden. Common Frames kan een docent daartoe opleiden of haar netwerk aan filmdocenten hiervoor openstellen.

Zelfgemaakte portretten met hun telefoons door leerlingen van ISK Het Gooi tijdens hun filmles.

PODIUM

Wanneer leerlingen films hebben gemaakt is het waardevol om een podium te creëren voor de eindresultaten. De films kunnen vertoond worden tijdens een Open Podium op school, vertoond worden bij een filmvertoning in een bioscoop of afgespeeld worden op een scherm op de school. Ook kunnen, wanneer leerlingen dit willen en hier toestemming voor geven, de films online gepubliceerd worden, bijvoorbeeld op het YouTube-kanaal van Common Frames en/of de school.

“Ik vind het leuk om films te maken. Ik had films van Ithaka op YouTube gezien en toen wilde ik dat ook doen.”

- Leerling van de Filmclub Da Vinci City College ISK Leiden.

INTEGREER FILM IN AL BESTAANDE PROJECTEN

Veel scholen hebben talentontwikkelingprogramma's die in blokken worden aangeboden of naschools. Meestal is film hier nog geen onderdeel van, terwijl het wel veel potentie heeft. Voorbeelden hiervan zijn het Mundus College in Amsterdam (Mundus&More) en de IMC Weekendschool. Integreer film hierin!

**COMMON
FRAMES**

Colofon

Opgesteld door

Common Frames
commonframes.nl

In samenwerking met

Da Vinci College ISK, Leiden
ISK Groningen
ISK Het Gooi, Laren/Naarden
Ithaka ISK, Utrecht

Mede mogelijk gemaakt door

Fonds voor Cultuurparticipatie

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

 SCHOLENGROEP
LEONARDO
DA VINCI

 ISK
 groningen

 GOOISE SCHOLEN
FEDERATIE

 Ithaka
Internationale schakelklassen

Filmhub
Midden